

Sygn. akt XII Ko 46/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie w XII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodnicząca: SSO Katarzyna Stasiów

Protokolant: Karolina Wróbel

w obecności prokuratora Stanisława Wieśniakowskiego

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 grudnia 2020 r.

sprawy z wniosku Z. W. i J. W. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa

o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną z tytułu skazania E. W. wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 19 października 1946 r. w sprawie Sr 661/46

na podstawie art. 8 ust. 1 i 13 z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 1991 roku Nr 34, poz. 149 ze zm.)

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Z. W. i J. W. (1) kwotę po 100 000 (sto tysięcy) złotych na rzecz każdego z nich tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną z tytułu skazania E. W. wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 19 października 1946 r. w sprawie Sr 661/46 wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie wniosek oddala;

III. kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UWO	Sygnatura akt	XII Ko 46/20
WNIOSKODAWCA		
Z. W. i J. W. (1)		
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki

	o złotych	
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
	240 000 (dwieście czterdzieści tysięcy) złotych	
3.	Inne	

Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 19 października 1946 r. w sprawie o sygn. akt Sr 661/46 E. W. został uznany za winnego tego, że 1) w marcu 1945 roku w T. wszedł w porozumienie z J. M. ps. (...) – oficerem do zleceń specjalnych nielegalnej organizacji (...), przekształconej później w NZW i (...) usiłującej przemocą usunąć ustanowione organa władzy zwierzchniej narodu albo zagarnąć ich władzę, a także przemocą zmienić ustrój Państwa Polskiego, pełniąc w niej funkcje łącznika pod ps. (...) oraz przechowując w swym mieszkaniu w W. przy ul. (...), dostarczone mu w tym celu przez S. M. ps. (...)	wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 19 października 1946 r.	akta IPN z płyty z karty 11 akt XVIII Ko 11/20, k. 128-131 sygn. IPN BU 1020/90

dokumenty organizacyjne, antypaństwową prasę pod nazwą (...) oraz techniczne środki drukarskie i legalizacyjne oraz dla ukonspirowania swej osoby przed władzami bezpieczeństwa od sierpnia 1945 roku do dnia swego zatrzymania, tj. 19 marca 1946 roku, posługując się dwoma fałszywymi kartami rozpoznawczymi oraz takim oświadczeniem i PCK na nazwisko N. E., a tytułem zapomóg z funduszków organizacyjnych otrzymując od września 1945 roku kwoty od 2000 do 3000 miesięcznie, tj. przestępstwa z art. 88 par. 1 w zw. z art. 86 par. i 2 kodeksu karnego wojska polskiego;

2) w okresie od stycznia 1945 roku do dnia swego zatrzymania 19 marca 1946 roku w T. i W. przechowywał bez zezwolenia broń palną – pistolet systemu W. nr (...) oraz 5 sztuk amunicji do karabinu i 15 sztuk amunicji pistoletowej kaliber 9 mm w stanie zdatnym do użytku, tj. przestępstwa z art. 3 dekretu z dnia 16 listopada 1945 roku o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa.

Za czyn 1. skazano E. W. na karę 5 lat pozbawienia wolności, za

	czyn 2. - na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz orzeczono karę łączną 5 lat pozbawienia wolności, a także pozbawiono oskarżonego praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na czas dwóch lat. Wyrok uprawomocnił się 26 października 1946 roku.		
3.1.2	E. W. został zatrzymany 19 marca 1946 roku.	wniosek oficera śledczego do Naczelnej Prokuratury Wojskowej o zastosowanie aresztu	k. 49 akt IPN
3.1.3.	E. W. początkowo osadzony był w Więzieniu M. w W., a od 8 lutego 1947 r. w Więzieniu Karnym w R..	nakaz przyjęcia	k. 48 akt IPN
postanowienie tymczasowym aresztowaniu	o k. 50 akt IPN		
informacja z WK R.	k. 139 akt IPN		
3.1.4	Postanowieniem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 7 marca 1947 r. na podstawie ustawy o amnestii z 22 lutego 1947 roku kara 5 lat pozbawienia wolności orzeczona wobec E. W. została darowana w całości z jednoczesnym pozostawieniem w mocy kary 2 lat pozbawienia praw publicznych i	POSTANOWIENIE zawiadomienie o zwolnieniu	k. 141 akt IPN o k. 145 akt IPN

	obywatelskich praw honorowych. 16 marca 1947 roku E. W. został zwolniony.		
3.1.5.	W toku śledztwa E. W. był przesłuchiwany ośmiokrotnie. Podczas przesłuchań był bity i więziony w karczerze. Karczer był wilgotną betonową celą bez żadnych mebli. Przez cały czas pozbawienia wolności pozbawiony był jakiegokolwiek kontaktu z rodziną i informacji o jej losach. Jego najbliższą rodzinę stanowiła żona i 4 letni syn J.. Na skutek pobytu w więzieniach był bardzo wychudzony, miał problemy z sercem, przewodem pokarmowym, z oczami, z kręgosłupem. Cierpiał również na reumatyzm i przez długi czas po opuszczeniu zakładu karnego nie mógł chodzić. Długo dochodził do siebie, a z powodu chorób układu pokarmowego i kręgosłupa leczył się całe życie. Po amnestii nałożono na E. W. obowiązek meldowania się dwa razy w tygodniu w jednostce milicji i zdawania relacji ze swoich czynności z ostatnich kilku dni. E. W. obawiał się, że zostanie zatrzymany w trakcie	zeznania Z. W. protokoły przesłuchań akt zgonu	k. 4-7 i 20 akt XII Ko 46/20 k. 10-47 akt IPN k. 10 akt XVIII Ko 11/20

	takiego stawiennictwa, dlatego na milicję przychodził z małoletnim synem. Z powodu wcześniejszego postępowania karnego po opuszczeniu więzienia nie mógł znaleźć zatrudnienia. Pozbawienie wolności odbiło się negatywnie na psychice E. W.. Niechętnie opowiadał o tym, co przeżył przez czas osadzenia. Pomimo że był silny psychicznie, każda rozmowa na temat więzienia była dla niego ciężkim przeżyciem. E. W. zmarł 3 sierpnia 1990 roku w wieku 83 lat. Pozostawił dwoje dzieci – wnioskodawców Z. W. i J. W. (1).		
3.1.6	Postanowieniem z lipca 2020 r. tutejszy sąd stwierdził nieważność wyroku skazującego E. W. oraz postanowienia o amnestii.	POSTANOWIENIE	k 29 akt XVIII Ko 11/20
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty

ocena DOWODÓW	
Dowody będące podstawą ustalenia faktów	

Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwiąże o powodach uznania dowodu	
3.1.1.	dokumenty, które stały się ujawnione bez odczytywania	Sąd nie neguje prawdziwości dokumentów. Są to dokumenty oficjalne, urzędowe, niekwestionowane przez żadną ze stron.	
3.1.2.	Zeznania Z. W.	Sąd uznał za całkowicie wiarygodne i rzetelne zeznania Z. W.. Są one spójne, logiczne, potwierdzone przez pozostały materiał zgromadzony w sprawie. Akta postępowania karnego korespondują z zeznaniami wnioskodawczynie nawet w takim szczególe jak fakt przesłuchiwania E. W. co drugi dzień. Z. i J. W. (2) nie dysponują bardzo szczegółową wiedzą z uwagi na niechęć E. W. do opowiadania o trudnych dla niego przeżyciach. Sposób prowadzenia postępowań karnych w latach 1944-1956 w sprawach o przestępstwa związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego stanowi jednak notorium powszechne.	
Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za			

<i>niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i>			
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
PODSTAWA PRAWNA			
Oszkodowanie			
5.1.	Kwota główna	Odsetki	
5.1.1			
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
Zadośćuczynienie			
5.2.	Kwota główna	Odsetki	
5.2.1	200 000 (dwieście tysięcy) złotych	odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
Art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego stanowi, że osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w			

Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji. W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci, rodziców.

Postanowieniem z 9 lipca 2020 r. tutejszy sąd stwierdził nieważność wyroku skazującego E. W. oraz postanowienia o amnestii. Jedyne osoby uprawnione do dochodzenia zadośćuczynienia są dzieci E. W. - wnioskodawcy Z. W. i J. W. (1).

Treść wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 19 października 1946 r. w sprawie o sygn. akt Sr 661/46 nie pozostawia wątpliwości, że proces karny przeciwko E. W. stanowił represję za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Zostało to zresztą potwierdzone prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z 9 lipca 2020 r.

Zadośćuczynienie orzekane na podstawie ustawy „lutowej” ma zrównoważyć wszystkie negatywne przeżycia i doświadczenia

pokrzywdzonego związane z niesłusznym oskarżeniem i skazaniem. Stanowi rekompensatę za naruszenie dóbr osobistych – zdrowia, wolności człowieka, wolności od obawy i strachu, od użycia przemocy czy zrealizowania groźby, możliwości swobodnego dysponowania wartościami osobistymi, godności, wizerunku i związanej z nim pozycji w społeczeństwie.

Przy szacowaniu wysokości zadośćuczynienia sąd miał na względzie rodzaj krzywdy doznanej przez E. W. oraz praktykę orzeczniczą sądów apelacyjnych oraz Sądu Okręgowego w Warszawie w podobnych sprawach.

Sąd uwzględnił ilość i sposób przesłuchań skazanego, fakt więzienia go w karcerze, obawę o własne życie i zdrowie (współsprawca przestępstw został skazany na karę śmierci), powstałą po wydaniu wyroku świadomość konieczności odbycia kary 5 lat pozbawienia wolności, brak kontaktu z najbliższymi i informacji o rodzinie, utratę zdrowia spowodowaną złymi warunkami w trakcie osadzenia, stres związany ze stawiennictwami w jednostkach milicji po

opuszczeniu więzienia, trudności w znalezieniu zatrudnienia, psychiczne konsekwencje na skutek procesu karnego.

Przy ocenie utraty zdrowia sąd miał na względzie z jednej strony dolegliwości, z którymi skazany musiał borykać się długo po opuszczeniu więzienia, a nawet do końca życia. Są to dolegliwości zgłaszane często przez osoby dotknięte represjami w czasach stalinowskich, stąd sąd nie kwestionuje ich związku z osadzeniem. Z drugiej strony doznana utrata zdrowia nie uniemożliwiła E. W. całkiem długiego życia.

Sąd uznał za zasadne przyznanie zadośćuczynienia w wysokości 200 000 zł. Sąd przyjął, że kwota ta jest adekwatna dla zrekompensowania krzywdy, której doznał E. W. w czasie pobytu w zakładach karnych oraz po ich opuszczeniu. Jak stwierdził Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 22 listopada 2018 r. w sprawie o sygnaturze akt II AKa 174/18 „funkcja kompensacyjna zadośćuczynienia sprawia, iż z jednej strony - nie może mieć ono jedynie charakteru symbolicznego, zaś z drugiej - nie może być nadmiernym ekwiwalentem pieniężnym w stosunku do krzywdy i

być źródłem nieuzasadnionej korzyści majątkowej”. Kwota 200 000 zł. na pewno nie jest wygórowana, a z drugiej strony jest na tyle znaczna, że powinna czynić zadość doznanej krzywdzie.			
Inne			
5.3.			
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
ROZSTRZYGNIECIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA			
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia			
Odszkodowanie			
6.1.	Kwota główna	Odsetki	
Zadośćuczynienie			
6.2.	Kwota główna	Odsetki	
6.2.1	200 000 (dwieście tysięcy) złotych	odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty	
			odsetki ustawowe zostaną wypłacone za ewentualną zwłokę od chwili uprawomocnienia się przedmiotowego wyroku.

Inne			
Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU			
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności		

Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
3.	Koszty sądowe na podstawie art. 13 ustawy lutowej obciążają Skarb Państwa.

PODPIS